

Christiane Koren: *Reisedagbok fra turen til Hurdalen 1798*

Utgitt ved Yngvil Beyer

NB kilder 3:11

Nasjonalbiblioteket/bokselskap.no, Oslo 2018

ISBN: 978-82-7965-367-7 (digital, bokselskap.no), 978-82-7965-368-4 (epub),
978-82-7965-369-1 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Christiane Koren

Reisedagbok fra turen til Hurdalen 1798

Utgitt ved Yngvil Beyer

NB kilder 3:11

Nasjonalbiblioteket/bokselskap.no

Oslo 2018

Forord

19. til 27. juli 1798 reiste Christiane Koren fra hjemgården Lundberg på en rundtur i Hurdalen. På oppfordring fra sine venner førte hun reisedagbok fra turen. På siste side skriver hun: «Tænk under hele Læsningen, at [disse Blade] ere blevne til efter Eders egen Begiæring. Saa godt ieg har kunnet, har ieg opfyldt Eders Ynsker – Bliver Eders Forventning skuffet, er det ei min Villies eller mit Hiertes Skyld.»

Dette er den første reisedagboken vi kjenner fra Christiane Koren. Hun skrev senere dagbøker fra reiser [til København i 1802](#) og [til Kongsberg i 1805](#). 1808 skrev hun en «[Reysedagbog holdt paa en Tour til Strømsøe og Eger](#)». Denne siste reisedagboken går imidlertid rett over i syv år med sammenhengende dagbokskriving.

Alle Christiane Korens dagbøker ble skrevet med tanke på å bli sirkulert i og lest av hennes utvalgte krets av venner og familie. De er blitt en viktig kilde til kulturelle, sosiale, litterære og nasjonale forhold i en avgjørende fase i norsk historie. For utdypende informasjon om Christiane Korens dagbøker, se [forfattersiden](#).

Tekstgrunnet for denne utgivelsen er et manuskript eid av det Kongelige Bibliotek i København, NKS 1674 folio [vol. III., læg 2] (i arkivet etter Adam Oehlenschläger). Takk til tidligere medarbeider ved Nasjonalbiblioteket Elisabeth Eide, som gjorde oss oppmerksom på at denne dagboken fantes ved KB.

De personene Koren omtaler i dagboken er identifisert så langt det har latt seg gjøre. Lindbæk har navneregistre i sine utgivelser, og disse opplysningene har vært til stor nytte, se [Sofie Lindbæks noter](#). [Folketellingen i 1801](#) har gitt presise opplysninger om ellers vanskelig identifiserbare personer. Også andre kilder fra Digitalarkivet har vært nyttige.

Verken saksforhold eller enkeltord er kommentert. Hovedmålet med utgivelsen er å gjøre Christiane Korens dagbøker lesbare for lesere og forskere.

Teksten er korrekturlest av Karl Erik Andersen og av redaktør Ellen Nessheim Wiger, som også står for tekstkodingen i samarbeid med utgiver.

Prinsipper for transkripsjon av Christiane Korens dagbøker

1. Transkripsjonen er nøyaktig og bokstavrett, det vil si at Christiane Korens rettskrivning er beholdt og at skrivefeil ikke er rettet.
2. Transkripsjonen tar som utgangspunkt at teksten gir mening, og utydelige bokstaver og ord er derfor transkribert velvillig ut fra sammenhengen. Det har i noen tilfeller, enten fordi det har vært vanskelig å tyde bokstavene, eller fordi de er forsvunnet i margen ved innbindingen, vært nødvendig å markere usikker lesning med spisse klammer < >, og helt uleselig tekst er markert slik: <...>. Samme markering er brukt ved tap av tekst på grunn av skade i papiret, men da er det i tillegg satt inn en note.
3. I noen tilfeller er det vanskelig å avgjøre om en bokstav er stor eller liten. Her har vi valgt den form som følger normen; stor bokstav ved ny setning, i substantiv og i egennavn.
4. Sideskiftene og paginering i originalen er markert. Der det mangler paginering er det brukt #.
5. Tekst som er understreket er gjengitt med kursiv.
6. Ord som er delt ved linjeslutt uten bindestrek, er gjengitt stilltiende som ett ord.
7. Tilføyd tekst gjengis med hevet skrift.
8. Tekst som er strøket, er markert med gjennomstreking.
9. Når tekst er rettet ved at noe er skrevet oppå noe annet slik at opprinnelig tekst er dekket, transkriberes den sist skrevne teksten, mens den opprinnelige gjengis i note.
10. Manglende punktum ved setningsslutt midt i avsnitt er satt inn slik: [.]
11. Nasalstrek (liten strek) over m/n er gjengitt med mm/nn. Tysk dobbel s er gjengitt med ss.
12. Christiane Koren har utnyttet dagboksidene godt, og innrykk ved avsnitt er

som oftest ganske små. Det kan derfor være vanskelig å avgjøre hvor det er avsnitt i teksten, og vi har her vurdert det ut fra både utseendet og innholdet. Enkelte steder har hun også lange mellomrom midt på en linje, i slike tilfeller er det ikke satt inn avsnitt når teksten fortsetter på samme linje.

13. Christiane Koren følger tidens konvensjon ved å sette inn anførselstegn i begynnelsen av hver linje i sitater. Ettersom vi ikke har markert linjeskiftene i teksten, ville det blitt uforståelig om anførselstegnene skulle være med i løpende tekst. De er derfor ikke tatt med i transkripsjonen. Samme prinsipp er fulgt i dikt, selv om vi her har beholdt linjeskiftene.

14. Det finnes en del påskrifter gjort av andre i manuskriptet, i form av parenteser og understrekinger. Disse er trolig gjort i forbindelse med Sofie Aubert Lindbæks arbeid med utgivelse av dagbøkene, og er ikke tatt med.

15. Christiane Korens dagbøker fra 1814 og 1815 er tapt, bortsett fra 29. juli til 12. august 1814. Til grunn for utgivelsen av dagbøkene fra perioden som er tapt, ligger derfor Sofie Aubert Lindbæks utgave fra 1915. Lindbæks ortografi er beholdt i utdragene som er transkribert av henne, selv om denne i noen tilfeller trolig avviker fra originalen. Lindbæk har i sin utgave redigert bort kortere og lengre partier. Der hun utelater tekst har hun lagt inn ... (varierende antall prikker), disse utelatelsene er markert med [...]. Lindbæk har brukt stanset skrift for å gjengi det som i manuskriptet trolig er understreket tekst, slik tekst er markert med kursiv. Lindbæk har skrevet inn egne tilføyelser i kursiv og skarpe klammer, som oftest er dette opplysninger hentet fra utelatte partier. Disse tilføyelsene er beholdt i skarpe klammer.

16. Koren brukte i 1798 samme tegn for I og J. I ord med j-lyd transkriberer vi tegnet som J i de fleste tilfeller, men hvis ordet forekommer med liten forbokstav et annet sted i teksten og der skrives med i (f.eks. ieg), transkriberer vi med I.

[Reisedagbok]

Den 19de Julj 1798.

Klokken var ei meget over 4 om Morgenen, da ieg allerede hørte Hertels^{k1} Gang ovenover Sovkammeret, først meget sagte, siden stærkere, efter som han syntes – saa formoder ieg – at det var Tiid at staa op. Men da vi^{k2} ei forstod denne Paamindelse, kom han ned, og fik med megen Stræben Sara^{k3} vaagen og op. Tanken om den forestaaende Reise forjog snart det Vrantne som følger med for tidlig Opvaagnen. Da ieg ogsaa først for Alvor ville, kom ieg hurtig op, og drak allerede – (i fuld Stads med min brune og gule Kiole) – den første Kop Kaffe, da Klok: slog 6 – Endnu var den ei slaget 7, da Kasser og Pakker var i sin Orden paa, eller maaskee skulle det hedde *i* – den grønne Vogn, som stod forspændt for Døren. Mine Jomfruer, som skulle følge med til Sollners,^{k4} havde endnu ei syslet fra sig, men endelig med Klokkens 7 Slag, sadde de i sin bred Carriol. I: Bull^{k5} og Sara bakerst i Vognen, ieg paa det midterste, og Hertel paa Kudskesædet – og afstæd rullede det –

«Gud bevar's fra slig Omstændelighed! vil hun blive saa ved, saa kommer vi seent til Hurdalen og aldrig derfra» –

Ja, ieg har glæmt at udbede mig Eders Taalmodighed, Venner og Veninder – det var en Feil; men skulle det være forseent endnu? herre Gud, det staaer jo enhver frit for, at følge mig saa kort og saa langt han eller hun behager – og hvad nu Beskyldningen om Vidtløftighed angaaer, saa tak Gud, at I har sluppet saa, Børn! Ieg kunne gaaet meget anderledes frem, fortalt om mit Farvel fra de sovende Glutter, om hvorlunde vi drak Sukkerlade og spiste [#] Kringler; om Jomfruernes Rangstriid: hvem der skulle kiøre etc etc – –

«Kiære Mor, far fort i Guds Navn! du er jo alt paa Veien – vænd for alting ikke om igjen!»

Naa, som I vil! Morgenen var skøn. Mit unge Reiseselskab morede sig med smaa Anecdoter hvorved de inderlig glædede sig, Hertel og ieg taledede om Alskens

Ting, og alt imellem, naar Veien var paa det bredeste, kom mine Jomfruer med sit Orlogskib os paa Siden – M: Lie^{k6} havde Tømmerne, Maren^{k7} Pidsken. En ussel Hest havde de, og <...> en alen lang Skydsgut. Med alt det kom vi alle i god Behold til den brave Solner, som modtog os med sit sædvanlige gode, blide Lune. Efter at have beseet hans nye, ei endnu indredte Bygning, som bliver meget beqvæm og smuk, og har den nydeligste Beliggenhed, vandrede vi ned til et af de behageligste Lysthuse man kan tænke sig: en stoer, ældgammel Bierk, rundtom denne 4 mindre, alt Naturens Værk, lige for Vandet – den saa kaldte Hersøe, rundt om bølgende Agre, blomstrende Enge, skovkrandsede Fielde. I, og omkring Træerne ere anbragte Bord og Bænke, hvor vi leirede os for at indtage vor Frokost, og det paastaaer ieg, at ingen Sukkerlade kan smage bædre, end den, vi her nød; men som intet her neden skal være fuldkomment saa manglede os her: at være omringet af flere vore Elskte, hvis Savn altid, som mig synes, føles dobbelt, naar vi har, eller nyde et Gode, som vi ynske at dele med dem. I dette, som i de fleste vore Handlinger, er dog nok mere Egennytte end vi selv vil være os bekiendt: vi nyde jo hver Glæde dobbelt som deles med dem, der ere os kiære.

[#] Siden gik vi op paa en høi Bakke, hvorfra Udsigten endnu blev skønnere. Her bleve vi siddende en rum Tiid, i hvilken ieg, under idelig behagelige Samtaler end mere morede mig med at sammenbinde i heel Skatering de nydeligste Blomster, som rundt om der ieg sad tilbød sig min Haand, og næsten ved Mangfoldighed af Farve og Skjønhed forvildede mit Øie. Enhver søgte at finde en nye, og saaledes fik ieg en af de fineste vakreste Bouqvetter færdig, som kun fattedes – Varighed – Endelig maatte vi forføie os tilbage, og tænke paa Reisens Fortsættelse. Vor gode Vert ville ei slippe os endnu, før vi fik spiist, hvad han kaldte rigtig Frokost. Da det var overmaade varmt, spiiste vi paa hans nye, pene Love, hvor der var kiølest – denne, som alle Udhuse bær Vidne om Eiermandens Lyst til at forene det Smukke med det Nyttige.

Vore længe færdigstaaende (ieg ville sagt ventende; men saa faldt det mig ind, at Heste nok ikke pleie vente) Skydsheste bleve sadt for NB Vognen – Solner accorderede endnu da vi reiste med Jomfruerne for at faa dem til at – tænk engang – sove Middag og drikke Caffé før de reiste. Om de gjorde det? De sige Nei; og da ieg ikke før har grebet dem i Usandhed, saa faaer ieg vel troe dem. Fra

Biørntomt (ieg burde nævnt Gaardens Navn før; men ieg stolede paa, den var mine respective Læsere og Læserinder før bekiendt) er en bradt Bakke ud over. Hertel bad os gaae i Forveien, saa skulle han komme efter med Vognen; men han havde andre Aarsager til denne Begjæring. Hestene fandt ei for godt at staae, end sige gaa. De lagde sig plat ned, og kun med megen Møie og fleres Hielp, fik han dem ned over Bakken. Ikke meget hiertet satte ieg mig op; men Sara, som holdt troet giennem alle Farer paa sin Ølboutelle, begyndte paa sit Viis at moralisere for mig over min Frygtsomhed; for ei at opvække nogen hos hende, taug ieg – Dog, med en anden Kudsk havde ieg næppe vovet mig [#] i lang Veien med disse fatale Heste. Men jo længere de gik, jo bædre bleve de, og vi kom til Edsvold Værket uden videre Forskrækkelse. Her stod Skydsen færdig, saa vi blot ombyttede Heste uden at være af Vognen. Under denne Ombytten fik ieg Tiid at besee den store smukke Bygning som staaer her ubeboet og forfalder – naturligviis faldt det mig ind: din store Familie og det lille Lundberg – og her denne store Bygning, og slet ingen Beboere – det er underligt deelt i denne Verden.

Vi fik flinke Heste her, og siden gik det i et væk. Veien blev mere og mere behagelig – Situationerne videre og skjønnere[.] Hurdals Søn fulgte os paa venstre Haand det meste af Reisen[.] Det var en skøn Eftermiddag, skjønnest mod Aftenen, da Varmen tog noget af. Jacob og Sara havde under megen Fryd og Gammen tømt sin Flaske. «Alt dette, sagde ieg til Hertel, er saare godt, og saare behageligt; men veed De hvad der dog ikke er saa godt enda?» Nei – «Vi faaer næppe nogen Caffé i Eftermid:» – Jo men gjør vi saa; hos Kræftings^{k8} faaer vi god Caffé. «Ja men det er saa seent» – Det er det samme; de veed jo, vi har reist. Nu saae vi Hurdalen for av som en liden Bye, omringet af sine høie stolte Field – (dog efter først at have endnu engang taget friske Heste paa Lehnsmandsgaarden Baar^{ondeli}; thi længere skulle Tingskydsen ei gaae – det glæmte ieg, eller sprang over, af bare Begjærlighed efter Caffé.)

Nu holdt vi for Forvalter Kræftings lille pene Gaard, og bleve modtagne af hans Svigermoder Frue Holler,^{k9} som just var i Begreb med at spise sin Eftersvælg – ingen gode Aspecter, tænkte ieg) – Efter sædvanlige Complimenter, da vi vel vare skikkede til Sæde, gik den prægtige gamle Kone hen, tog en Thekop,

aabnede et Skab, og ieg hørte tydelig paa Lyden, at det var Bønner hun tog; hvorledes de siden bleve brændte og maledede, undgik ei heller min Opmærksomhed – Den lille nysselige Mad: Kræfting [#] kom ind tillige med sin Steddatter, som ieg, da ieg ei vidste bædre, tog an for hendes Syster – derom mere ved Samtale – Det er sandelig en vakker Kone, som man snarere tager for en 16 Aars Pige, end for Moder til 2 Børn. Hun undskyldte, at hendes Mand ei var hiemme, men ^{han} kom nok strax. De havde ei ventet os før Dagen efter. Imidlertid kom det net dækkede Theebord frem, og en Caffé *som deilig var* – Med sædvanlig Omhu havde Hertel bekiendtgiord min Uvane, ikke at kunne drikke kogt Fløde – saa alt var i sin Orden. Vi vare netop færdige, da Forvalteren kom, en, ikke vakker, men meget godlidende Mand. Med ham gjorde vi en Tour giennem den fornemste Gade, og opi ^{en} ham tilhørende Have, hvor vi spillede Kegler, og opholdt os, til det begyndte at blive alt for svalt. Skriveren skulle møde os her; men da han ikke kom til Kl: 9^{1/2}, gik vi til Bords, derfra igien – enda kom han ei. De paastode alle, han kom ikke før følgende Dag; ieg vidste bædre – Vi skulle til at spille Kort medens vi ventede, da han kom i fuldt Trav – Frue Holler, som er en stoer Elskerinde af de maledede Blade, maatte nøies med lidt 5 Kort til Skriveren havde afspiist. Naar ieg untager en lille Debat med Dotter mi, som var heel ilde til Mode for hun skulle ligge hos den gamle Frue, hvilket dog skjønt mod min Villie, blev omgiordt, saa var denne Dag gaaet ret godt. Man fulgte os – forstaaer sig med 2 Lys – op paa et nydeligt Kammer, som denne Bygning overalt var efter min Smag – God rolig Nat, sov vel! – God rolig Nat, god Nat!

Men den var mig ei saa rolig, ieg sov <ikke> vel – Dog, ieg vil ei blive kiedsommere end ieg alt har været, ved at fortelle mine Drømme. O at de havde været uden Betydning! Det var da

Fredagen den 20^{de}

Ieg mærkede af alt, at man havde indbuden Sælskab til Middag, og at det altsaa blev bedst at benytte sig af Formid: til at bese Værket. Kræfting fulgte os. Vi vare saa heldige, at alting var i gang. Enhver Forandring fik vi see. Alt hvad der kaldes Fabrik har noget interessant for mig; det kommer vel tildeels af at ieg

fra Barndommen var vant til dette Væsen. Her ved Glasværket, [#] var især meget, som ved Lighed med Castrups Fabrikker gienkaldte mig min Barndoms glade Dage. Det var et stolt Syn at see det store Glasskiver blive til, at følge dem fra Begyndelsen til Enden igiennem alle de Forandringer, fra en liden Klump til den store skønne klare Runddeel – at see, hvor de gik fra Haand til Haand, uden at der tøvedes eller blev talet et eneste Ord. Denne Taushed i det hele gjorde det saare høitideligt i mine Øine. Hvor de arme Mennesker kan udholde al den Hede! men de vænnes dertil fra Barndommen. Børn fra 7, 8 Aar sættes her i Arbeide, og at see disse smaa flittige Hænder var nok behageligt; men de seer alle gustne og ilde ud, tildeels af den skrækkelige Hede, tildeels af Nattevaagen, saa lidt passende for vor Natur, især ⁱ den spædere Alder. Deres hele Opmærksomhed var henvendt paa deres Arbeide, som gik ligesaa taust og alvorligt for sig som de Ældres. Varmen var stærk baade ude og inde, og mit Hoved svagt. Ikke desmindre blev ieg her længe, og først efter gientagne Paamindelser gik ieg hiem for at komme i min Pynt, da vi en Ceremoni skulle ud endnu denne Formid: at gjøre Visitter, endskiønt alle de vi saaledes skulle complimentere, vare budne til Kræftings. Touren gik først til Høfkes. [k10](#) Han er et slags Doctor eller Chirirurgus, en aldrende Mand, som, desværre, ei bruger Paryk. Som Enkemand og Fader til, ieg tror 4, Børn, giftede han sig i Høst med en Jomfrue Truelsen, [k11](#) ung imod ham, efter alles Sigende en brav Kone og god Moder for sine Stedbørn. De toge imod os i fuld Pomp i egentlig Forstand, som det overalt ikke er frit, at her hærsker lidt mere Luxus end man i senere Tider er vant at see. Saaledes at silkeklæde sig for at gaa lige over for at spise hos sin Gienboe, synes mig ikke om – men Smagen er ulige. Efter et kort Ophold gik Veien til Michelsen, [k12](#) som er gift med en Syster af Kræfting. Denne Kone leed ieg godt; hun havde noget vist traurigt i sit Ansigt og Væsen – det skal, hørte ieg siden virkelig være hendes Character. Hvad der ei var mig tilpas her, var et Riis paa Bordet, som blev mig end mere modbydeligt [#] da ieg syntes læse af Moderens Ansigt, at det nylig var bleven brugt til et Barn som laa grædende i Sængen. Siden kom hun ud med et lille nydeligt Pigebarn, som oven i Kiøbet hedde Caroline. [k13](#) Hun havde et ganske spædt, efter hvilket hun ikke endnu havde været i Kirke. Det første Kræfting foretog sig efter at have hilset sin Syster, var at tage Riset fra Bordet og

kaste det i det yderste Mørke, og ieg leed ham fra nu af vist ikke mindre end før. Vi gjorde nu vænstre om tilbage til Lærches^{k14} – ham havde ieg seet ved Værket – hans hulde Dotter modtog os med Kryller i Haaret og ganske i Morgendragt, uden at trætte os med Undskyldninger for hun ei var i Pynt. Lidt efter gik hun ud og henlede sin blinde Moder. Næst efter Synet af en Vanvittig, er Synet af en Blind mig det Sørgeligste ieg veed. Denne gode Kone sidder nu saa i mange Aar berøvet alt det usigelige Gode som tilflyder os Seende giennem Øinene. Hendes muntre Mand og omhyggelige Døttre gjøre alt for at lindre hendes bittre Kaar^{det er deres Pligt}, men at de gjøre det saa giærne, saa ømme, saa utrættelige, det forhøier dog vel denne Pligts Udøvelse til en Dyd. Vor meste Samtale var om dig, uforglæmelige Veninde ak – imedens ieg her sad saa opmærksom ved Lærches og hans Kones Fortælling om de forgangne Dage, om Din muntre skyldfrie Ungdom; imedens ieg alt i mine Tanker ordnede hvordan ieg igien skulle fortelle Dig alt dette, og derved forskaffe Dig nogle behagelige Øieblik – imedens, o Gud, streed Du med Døden, og havde endnu de bittreste Timer tilbage – og endnu ahnede det mig ikke – Endnu om Aftenen, da vi efter at have spiiet og drukket Thee, ~~da vi~~ sad i Kiøkkenet og fortsatte disse mig saa behagelige Samtaler – endnu ahnede det mig ei. Først da vi begyndte at dandse, begyndte mit Hierte at blive tungt – og aldrig har ieg med alt det dandset saa meget uden at føle mig trættet. Det var som ieg ville flyve fra mit indvortes Nag. Alle omkring mig vare muntre, og Natten gleeed taalelig hen; men da vi endelig skulle til Sængs vaagnede denne Uroe for Alvor – Gud lade mig ei oftere føle slige Ahnelser, slige Timer som disse! – – –

[#] Løverdagen den 21de vare vi budne til Høfkes at spise Middag; men da Tinget var den Dag, kom vi der seent, først Kl henimod 5. Formiddagen bad man mig udspille Beterne for Hertel, som bleve staaende fra forrige Aften, da Dandsen^{L'homberen} til ei liden Vaande for Frue Holler, blev afbrudt ved Dandsen. Ieg forrettede min Commission godt, og blev netop færdig hermed og med min Paaklædning til Tingfolket kom, og vi skulle til Høfkes. Det var saa stygt et Veir, at vi maatte kiøre de faa Skridt tvært over Gaden. Ogsaa denne Dag^{←...→} sluttedes med Dands, men da vi alle vare trætte, holdt vi os tidligere op. Det var

uskiønsomt, ikke at erkiende al den Umage disse gode Folk gjorde sig for at fornøie os.

Søndagen den 22de Giorde ieg endnu en Tour til en af de gamle Mestere ved Værket, en Engelænder Vut, som blæser de nydelige Glaspenne. Han gjorde en sliig mens vi vare det, som han forærede mig. Der vil megen Acuratesse og skarpt Syn til disse Pennes Forfærdigelse. Vi vare alle budne til Middag hos Præsten Bigum. [k15](#) Mad: Kræfting var kiørt i forveien med sin Svigerinde Mad: Michelsen, som holdt sin Kirkegang. Ieg tog Afskeed med den gode taalige Korsdragerinde Mad: Lærche, og hendes ædle Datter, som vel ogsaa var buden til Præstens, men ville ei forlade sin Moder (da hun ei fra Præsteg: som fra de andre Stæder kunne see hiem til hende) De sadde begge i Kiøkkenet, da den gamle Kone stædse fryser. Frederiche [k16](#) læste for hende. Begge sagde mig vemodig Farvel, og sendte deres beste Hilsener til Larsens og den gode Magisters. Vi kom til Præsteg: da Folk kom af Kirke. Ogsaa her bleve vi hiertelig blidt modtagne. Præsten er en simpel Mand, jævn og god. Hans Kone er overmaade takkelig, og skal være en fortræffelig Moder for sine 3 tilvoxende Pigebørn, [k17](#) som ogsaa alle, skjønt mer og mindre vakre, synes at have arvet Moderens Tække, som da ei er saa underligt, især da hun selv giver sig af med deres Opdragelse. Nu er hun meget sygelig, og har en Jomfrue Schmidt i Huset for at lære Pigebørnene. Endnu er der i Huset Madamens Broder, en Forvalter Kloman, [k18](#) saa liig Præsten Nielsen, og en Syster [k19](#) af H^r Bigum, der i alt forekom mig som Moster Ane – kort, Husets Folk vare [#] uden Undtagelse efter mit Sind – Præstegaarden ligger ogsaa meget behageligt; saa det var med Møie ieg modstod de gode giæstfrie Folks Beden: at blive der Natten over; men Skydsen var ikke allene bestilt, men ogsaa reist i Forveien til Baar^{onde}li, da vi vare blevne enige om, at roe dette Stykke tvært over Hurdalssøen. Da vi havde spiist og drukket Caffé, toge vi Afskeed med de gode Præstefolk. Næsten hele Sælskabet fulgte os til Vandet, og de fleeste paa 2 Baade lige til Baar^{onde}li. Det var den skjønneste lille Seilads man kan tænke sig mellem de majestetiske Fielde, som undertiden skioldtes ad for at aabne Udsigten til tæmmelig store bebyggede Slætter, skjønne Marke og Enge, smaa med Løvtræer krandsede Høie; kort, alt

det Afvæxlende som Øiet kan ynske sig til Mættelse. Under Spøg og Sang naaede vi, næsten alt for snart, Landet, hvor Hæstene stode færdige. Med sand Taknæmmelighed for de virkelig behagelige Dage ieg havde tilbragt i Hurdalen, tog ieg Afskeed med det og mit artige Sælskab, steg med mit Følge til Vogns, og fortsatte Reisen, nu ledsaget af Skriveren og Randulff^{k20} til Hest, lige til Edsvold Præstegaard. Veien tilbage forekom mig endnu smukkere, end bort – maaskee blandede sig heri uvilkaarlig Følelsen: «at det var *Hiemveien*.» Dog er det jo rimeligt, at den samme Vei kan virkelig være smukkere tilbage end frem, og ligesaa omvendt: Situationerne blive jo forkiellige eller anderledes ved at sees fra forkiellige og andre Synspunkter – Ieg var den hele Dag ikke frisk. Vognens stærkere Bevægelse var mig for første gang lidt besværlig, dog taug ieg i det længste, men tilsidst maatte ieg bede Hertel halde for af ham at faa en lille Salvolatile Flaske, som just i Dag blev mig givet for den stygge Hovedpine. I Øieblikket var ogsaa den gode H: nede af Kudskesædet for at skaffe mig Vand af en rindende Bæk. Min opmærksomme Skytsaand magede det saa, at der just var enⁿ¹ rindende Bæk i Nærheden, og at Jacobus førte en lille Flaske i sin Lomme, ligesom til samme Brug. Ved saa mange sammenstødende Omstændigheder maatte jo det Onde snart faa sin Afskeed, og den fik det –

[#] Jacob sad færdig med sin Vandflaske, Sara saae stædse frygtsom tilbage – men uden videre Anfald kom vi seent om Aftenen til Pstgd. Her som overalt bleve vi blideligen imodtagne. Man væntede os for at gaae til Bords. Af fremmede vare der en Skibscapitajn Rye og Kone – hun var en Cousine af Professoren – tilforn en *bergensk* Jomfrue Leganger. Ieg hørte hende ei tale – maaskee var derved intet tabt – og ved Bordet havde den fiirskaarne Søemand $\leftrightarrow$ langt vigtigere end Ord at bruge sin Mund til. Professoren som ei spiiste førte for det meste Ordet – han har skønne Talegaver, og forteller ret behageligt, saa man endog med Fornøielse hører Ting af ham, som man før, ja oftere har hørt. Ieg underholdt mig meest med Fruen som ieg kiendte fra Næss Auction. Det var seent vi kom fra Bordet, hvorfor vi snart søgte Sængen. Ieg sov sødt til henimod Morgenen, da ieg vaktet af de frygteligste Tordenslag ieg længe har hørt. Med ikke liden Møie fik ieg Skriveren vaagen. Endelig trak Uveiret forbie, men Rægnen vedblev. Alt var stille i Huset; men da vi ei kunne sove igien, stod vi op. Nu hørte vi, Menneskene i

næste Værelse rørte paa sig, og strax efter denne Opdagelse gjorde vi en anden, langt mere overraskende: En Diable med en indpakket Mand og Qvinde foer, trukket af 2 Heste forbie vore Vinduer – strax efter kom en i fuld Gallup løbende, og af fuld Hals raabte: «hei, kom igien! – vend om!» – Jo, see hvor de gjorde – Og var da de Reisende eller Forbifarende ingen andre end vel bemældte Ægteemand og Viv. Alle Stuepigens Bønner uagtet, reiste de før Fruen kunne komme ned. Hun var derover den hele og de følgende Dage i snurrigt Houmeur. Alle som kom, spurgte: naar Ryes reiste? og strax trak Skyerne op over Horizonten; men blot ved at ryste paa Hovedet og smile lykkedes det mig at fordele Skyerne og tilveiebringe den klareste Himmel. Enhver forstaaer da nok, at dette i daglig Stil vil sige saa meget: at Fruens Pande var ^{blev} rynket ved at erindres om den saa snart seilklare Søemand, og at disse Rynker forsvandt naar vi andre paa en komisk Maade syntes at dele hendes Bekymring. –

[#] Denne Mand: Eftermid: skulle vi været hos General v: Kroghs; ^{k21} Skriveren skulle kommet did fra Tinget; men ieg var ei saa frisk at ieg torde vone denne Reise, hvor kort den var. En Stund laae ieg, Ræsten af Dagen tilbragte vi ved alleslags Samtaler, ved at høre den unge Frank fra Christiania, som spiller ypperlig Violin; og ved at spadsere lidt mellem Rægnskurerne. Haven ligger et godt Stykke fra Husene, tæt ved Kirken. Man kommer did giennem en skøn tet Alle, som mellem de høie forskielige Træer er beplantet med Stikkelsbærtræer. Da denne Alle ogsaa for Folk fra denne Side er Kirkevei, saa ere disse Bær til hver Mands Brug – det lider ieg godt – som ieg overalt var meget forlibt i det hele Hauge Anlæg. ⁿ² Er ikke Udsigten heromkring romantisk, saa har ieg hidtil giordt mig en feil Idee om Tingen. Her er en ret lille Bygning, bestaaende af en Spærrestue med en Kamin, et stort Bord og Bænke – et lille Kammer, og andre Beqvæmmeligheder. Begge de gange ieg var i Haven, drog Fruen mig med Magt hiem igien, da ieg ikke kunne modstaae Fristelsen af de mange skønne Bær, og hun, som havde paataget sig at være min Doktorske, fandt det ei at være mig tiænligt. Skriveren som kom seent hiem, troede halvveis Frk Leganger havde overtalet mig til at agere syg, da han vidste, hun giærne ville have os hiemme den Dag over; men for denne Mistroe blev han straffet, da ieg midt om Natten blev nødt til at vaagne ham. Ieg troede selv næppe ieg skulle levet til Morgenen, og

havde det blevet længe ved med lige Voldsomhed, veed ieg ei, hvad der var bleven af. Ieg har før nogle gange troet at føle Dødens Nærmelse; og endskiønt med Gysen og (især siden ieg blev Moder) med inderligt Ynske om mine Dages Forlængelse, saa dog aldrig med den Ængstelse som i denne Nat. Tanken at dø uden endnu engang at have seet og velsignet mine Børn, mine mange fraværende Elskte – Forestillingen om deres Forfatning ved Tidenden om min Død – o Døden selv var ei bittre end disse martrende Forestillinger. Saaledes har mit Hierte aldrig banket før. Korens, den ømme Korens Angst vil ieg ei forsøge at beskrive. [#] Mod Morgenen faldt ieg i Søvn; og da ieg vaagnede, var ieg vel skrækkelig mat; men stod dog op. Saa ussel ieg var, maatte vi denne Eftermidd: til Generalens, da vi Dagen efter skulle reise videre. Vi bleve alle indbudne til Aftenen. Ganske paa Byviis reiste vi først did Kl: henimod 6. Den hele ædle Familie tog imod os med den inderlige blide Simpelhed som ieg har funden hos alle de ieg har kiendt af Familien. Generalinden, som skal være en ypperlig Dame, er ei smuk og har næppe været det; men det erstattes ved hendes Godmodighed. Til Frøkenens Berømmelse er sagt saa meget af enhver der kiender hende; og dog næppe saa meget, som hun fortæner. Skiøn er hun ikke; men den blide Tungsindighed som hviler paa hendes Ansigt (især naar hun ei taler) synes at sige: «det var mig som forjog Roserne og Fyldigheden af disse Kinder – mine Døttre, Taarene har dæmpet Ilden i disse Øine» – og med alt det vover ieg ikke ^{her} at kalde Tundsindigheden en Tyran: hvad den har bortranet af Glands, har den igiengivet af Ynde og Tække som ingen Alder eller Omstændigheder vil kunne gjøre Indgreb i. Vi talte meget sammen, dog lidet mod det ieg ynskede. Det slæmme Rægnveir forbød os al Spadsering untagen faa Øieblik i Haven, som er stoer, men meget simpel. Saa giærne havde ieg ynsket at see Frøkenens Grotte. Den er et Arbeide af den ømmeste Broderkierlighed. Lieut: hvis idelige Sysse er at udfinde noget nyt til Systerens Fornøielse, har selv indrettet den, og den er i godt Veir hendes behageligste Opholdsted. Nogle ville tillægge denne Lieut: v K: Stolthed; men det finder ieg langt fra ikke. Da ieg første gang saae ham, blev ieg overrasket ved den store Lighed han har med sin ældre, længe siden bortdøde Broder, Kammerjunkeren, som <det> Gods tilhørte, hvor min Svoger var Præst. Ved en naturlig Ideforbindelse kommer, hver gang

ieg seer ham, mange af min første Ungdoms Drømme tilbage i mine Tanker. Virkelig forekommer det mig næsten som Drømme, alle de herlige Timer ieg nød paa det skønne Søholt i den ypperlige Frøken Tillisch's Sælskab, og i min Eensomhed i de paradisiske Lunde og Skove, hvor ei Kunsten (som for en stor deel i selve Haven) havde vanziret den her saa rige Natur – alle de [#] Glæder, som ieg her nød dobbelt, fordi min gode Marie og hendes menneskekierlige Præst delte dem – og falder end Savnet af alle disse tabte Glæder tungt paa mit Hierte, især Savnet af dig, min Barndoms hulde Veninde, og af Dig, ædle Staal, min Ven og Lærer, som ieg maaskee skylder meest af alle Mennesker i Verden – saa er dog den Veemod der bliver tilbage i min Siæl, saa sød, at ieg føler en Erkiendtlighed hos mig for den gode v Krogh, som gienkaldte mig alle disse behagelige Billeder af svundne Dage –

Tilgiv, elskte Læsere og Læserinder, denne lange Afvigelse. Ieg veed, hvor lidt alt dette vedkommer min Reise; men des mere vedkommer det mit Hierte; og at læse i dette er Eder dog vel ikke saa ligegyldigt, at I hellere istæden for ovenstaaende, havde seet Beskrivelse over de vakre, skønt ei mere moderne Speile, Borde, Skabe etc. paa det i det hele gammeldags men godlidende Morch – Den gamle Generalinde fandt megen Fornøielse i at høre mig fortelle om hendes Søn, om Søholt (hvor hun havde været) og alt hvad dertil hørte. Saaledes under afvæxlende behagelige Samtaler, lidt Spadseren, og skønt Violinspil af Lieut: Petersen og Frank, blev det Spisetiid. Uagtet min Frue Dokterskes Vink og Rysten med Hovedet, spiiste ieg en forfærdelig Hoben Meloner, som dog, mod al Formodning, bekom mig vel. Mens vi spiiste var den opmærksomme Lieut. K: som havde hørt Saras Lovtale over de skønne Blomster, ude og plukkede en heel Mængde af de allervakreste som hun ogsaa holdt i vedbørlig Agt, da hun førte dem lige ^{her} hiem, hvor de enda stod adskillige Dage i Vand. Vi kom ei fra Morch før Kl: over 12, altsaa var intet andet at giøre da vi kom til Præstegaarden, end putte os til Sængs. Hestene vare den anden Morgen bestilte til Kl: 7; men vi kom ei op før den gik til 9. I al Hast maatte her da pakkes ind, spises Frokost, tages Afskeed med den gode Vertinde, Vert, og hele Familie. Den ældste Jomfrue Leganger er en meget vakker, og, hvad der er mere, en meget god Pige. Hun tægner til stærk Fedme. Hendes ældste broder

tægner til alt hvad der er ypperligt. Ieg saae aldrig et mere interessant Drengbarn i den Alder. Den yngre er ogsaa en prægtig Gut. Bare Fyr og Flamme. En lille 3 Aars gammel Pige er med sit lille blege koparrede Ansigt et meget behageligt Barn –

[#] To Omstændigheder har ieg glæmt: at ieg Mand: Morgen fik Brev fra den brave Boetius, [k22](#) at alting stod vel til her hiemme; som lettede en stoer Steen af mit Hierte – og at Procurator Hiort var paa Præstg: Tirsdagen. Ieg fik ei tale meget med ham, da vi reiste til Morch; hele Aftenen mærkede ieg nok, Hertel var saa usædvanlig stille; men ieg giættede ei Aarsagen – Giættede det ikke engang, da vi under Kiøringen iblandt andet talte om Edsberg, og ieg fortalte ieg havde drømt næsten hver Nat den hele Tour saa leit, og han svarede, <d>etⁿ³ havde gaaet ham ligesaa, og begyndte at moralisere, (da ieg yttrede min Frygt, at Mor Lassen var død,) at man maatte være bered paa ethvert Tilfælde, da man dog saae, hun ei kunne gjøre det længe. Under disse Samtaler, imellem afbrudt ved Jacobs og Saras Munterhed, kom vi til Steensbye, Onsdag Middag Kl 12 – De gode Folk havde ventet os siden Søndag, og bleve meget mismodige, da de hørte vi ei kunne blive længere ^{end} til den anden Eftermd: Da deres hele Stræben gik ud paa, hvordan de ret skulle fornøie os, blev der besluttet, vi om Eftermid: skulle reise op til deres Sæter. Mad og Drikke blev indpakket, og strax vi havde spiiist, rullede vi afstæd, Græfsens [k23](#) 5 godlidende Pigebørn, [k24](#) Jacob og Sara paa en Kurvevogn, Mad: Græfsen i Kariol (hun er meget corpulent) Manden hendes og Skriveren min til Hest (Randulff var reist i en Forretning. Ieg, Jomfrue Sophie Gamborg og Jomfr: Widding (som informerede Smaa) begge takkelige muntre Piger, paa vor egen Vogn, hvor Hertel efter Sædvane var Kudsk. Det var første gang i mit Liv ieg reiste til Sæters; men ieg angrede det ei –

Det gik stædse opad Fieldet. Veien skal, i Sammenligning med de fleste Sæterveie, være meget god; og ja men gik den an, det var brat og svært for Hestene; men det var op for og lyst – Ieg spurgte, om den Gut som kiørte alle Børnene var sikker? Oh ja, svarede Jomfr: Widding, han kiører prægtig; men han seer just ikke saa godt. Dette Skudsmaal satte mig i lidt Angst; men ieg blev beroliget, da ieg saae hvor godt det gik. Vi var nu kiørt en god halv Miil, stæds op efter, og havde mange gange de herligste Udsigter –

[#] Endelig saae vi den lille pene Sæterbygning. Nye Træbygninger, Stuerne prydede med brede Borde, Bænke, og Kamin har i mine Øine en saa ædel Simpелhed. Disse Huse ligge desuden saa skjønt; midt i en Skov ved et stoert Vand – Om dette mere efter Ordenen –

Imens den geskiaeftige Jomfr: Gamborg lavede Caffé, gik vi rundt om i hvert Rum og besaae alting – og alting var komplet, tildeels nyt. Det var aftalt, vi skulle ud og roe, og saa snart Caffén var til Livs med behørige Kringler og Tvebakker, gik det til Baads – Græfsen og Kone, tilligemed et par af Børnene, bleve i Land, for at alle vi øvrige kunne faa Rum. Skriveren roede. Veiret var stille og behageligt. Og den Tanke: at roe paa en Søe af adskillige Miles Længde midt oppe i et Field, havde noget saa frappant for mig, at ieg langt hellere havde moret mig med at følge min vidtsvævende Indbildningskraft, end med en Treset. Dog, ieg gjør alting med, og det skaffede noget at lee af, da Vinden vaagnede lidt mere, og Kortene mange gange vare i Fare, – den stolte Kong Alexander var næsten over Bord engang; men blev ræddet af den hurtige Jomfr: Widding. Opmærksomheden paa Spillet hindrede mig imidlertid ikke fra, at bruge mine Øine til andre Gienstænde. Endskiønt denne Søe (Tisøen kaldet, fordi ti andre mindre Søer falder deri) paa mange stæder er meget breed, og, som sagt, nogle Mile lang, seer den dog ud som den var i Runddeel, saa indsluttet er ^{den} af ~~den~~ skovbegroede Fielde – dog bliver denne Runddeel mere ovalagtig, jo længere man kommer ud. Afvæxlende Udsigter er der ikke –

Koren, som under sit svedfrembringende Arbeide, gjorde sine Anmærkninger over os Spillende, og underholdt sig med Pigebørnene og Jacob, ville blevet ved at roe, ieg troer til Enden af Søen; men Aftenen stundede til, og vi maatte tilbage. Her fandt vi baade Thee og Eftersvælg færdig, saa vi ei vidste, hvad vi først skulle vælge, og valgte for en feils Skyld begge dele –

For at faa Rum til Aftensmaden maatte vi atter ud og toure, og man havde ei godt for at blive kied af disse Promenader. Her sees Naturen overalt, om just ikke i al sin Skjønhed og Stoerhed, saa dog reen [#] og utvungen, uden Snørliv og Poscher. –

Den deilige Flødegrød var nu færdig, og vi leirede os paa Bænker og Krakker

rundt om bredden Bord, fortærede Grøden og vor kolde Kalvesteg under Spøg og Latter, til stor Glæde for den reenlige Budeje, hvis yndest vi havde erhvervet os ved vor, vist hiertemente, Roes for hendes nette Melkebod, hendes skønne Smør, Ost, og Fløde –

Men det stærk paafaldende Mørke mindede os om Hiemfarten; og nu vaagnede med engang min Frygt ved at tænke paa den næsten blinde Kudsk; men denne Bekymring forvandlede sig til Tryghed, da ieg saae den gode Grefsen selv bestige Kudskesædet. Ieg forlod da den rolige Sæterbolig, Nøisomheds og Tilfredsheds Billede, med den inderligste Taknæmmelighed for den behagelige Timer ieg der havde nydt. Vemod blandede sig i disse Følelser, som naar man tager Afskeed med en Ven man ei hastig venter at see igien.

Veien tilbage var langt fra ei saa god, som did: det gik stædse ^{ned} ov<...> stenede, bratte Bakker, saa Hestene med stoer Nød kunne holde igien. Mange Stæder var Veien smal, og paa Siderne afheldt – til alt dette Mørket i den tykke Skov. Alligevel gik alting godt, og Kl: 11 vare vi igien paa det vakre Steensbye i god Behold. Her spiiste vi en Melon, som vi ikke fandt Anledning til at fortære i Sæteren, drak et Glas Porter, og begav os til Hvile, som ieg fandt i al sin Sø<...>hed.

Torsdag Formid: tilbragte vi med at besee disse underlig adspredte Bygninger, som ordnede og under et, skulle være høist beqvæmme og vakre. Her tænkte ieg næsten uophørlig paa Mor Lassen hvor mange Fied her laae efter hende, gienkaldte mig alle de, baade morsomme og kiedsomme Scener hun her havde havt, og besaae no<...> engang alt rundt om, for at kunne give hende nøie Underretning om hver Ting, da ieg af Erfarenhed saa godt veed, hvor behagelige slige Underretninger er om de Stæder, hvor vi har henlevet en Tid af vor skiønneste, sorgfrieste Ungdom. Naturligviis talede ieg meg<...> herom med Skrивeren og Hertel. De svarede mig lidt eller intet, dreiet altid Samtalen paa andre Ting – og endnu ahnede mig ei, at hun va<...> død – De vidste det: Procurator Hiort havde sagt dem det. –

[#] Mad: Grefsen lod bede Naboen Essendrop og Kone^{k25} til Bords; men de undskyldte sig. Ieg havde hørt meget om denne Matrones Besynderlighed, og Mor Gref: og ieg fik Lyst at gjøre en liden Visit did. Hertel kiørte for os. Manden

kom strax og tog imod os; men Madamen først da vi næsten vare færdige at reise igien. Det tar Tiid at komme i Pynten, mæ<...>tta – Hendes Indgangstale var en Bebreidelse til Mad: G: som kom did med Fremmede, da hun vidste, de malede alle Værelserne. Det havde ei lønnet Umagen at reise derhen om vi ikke havde havt^{des} mere Moroe paa Veien frem og tilbage. Jomfrue Widding var vor Tiæner, saa vi kom stolteligen afstæd.

Ieg havde saa ofte, og endnu denne Dag talt om, at ieg aldrig havde seet Auditeur Milche,^{k26} denne saa vidtbekjendte Original. Ieg stod ved Vinduet og saae noget, som ei kunne være andet end et Menneske, i en Kariol, kiørende Fod for Fod ind i Gaarden. Det var ham. Men min Nysgierrighed blev snart forvandlet til Medynk. Den lange smale Figur, guul, rystende og stønende, Hovedet indsvøbt i Tørklæder, og en stoer Hagepude – og det paa denne Aarstiid, da vi andre intet Raad vidste at fordrive Varmen. Hans meeste Tale var Klage over al den Uret han havde lidt, og især om en Striid, som han just har i denne Tiid med Professor Leg: om sin Kirke og Altergang. Stakkels Koren havde af mange Aarsager kun lidt godt af sin Middagsmad. Mig sagde han mange smukke Ting. Da vi drak Caffé i Haven, laa Skriveren sig saa fult ned bag Thebordet hos Jomfruerne, at <...> Milche ei saae ham; og nu maatte Hertel holde ud at høre hans hele Levnetsløb fra først til sidst.

Skydsen var bestilt til Kl. 12 – nu var den 4, og enda ingen Heste[.] Vi havde foresat os, at giøre et kort Besøg paa Hasler hos gamle Gamborgs;^{k27} og derfra hiem samme Aften. Ieg var utaalmodig i mit Hierte; men des gladere var Sara og Jacob, som her fandt sig saa inderlig vel, at de ynskede, ingen Skyds skulle komme den Dag. Vi maatte andengang have Bud til Minne, hvor den skulle tilsiges, og endelig kom den – til al den grønne Ungdoms Misfornøielse.

Vi maatte samme Vei tilbage som vi var reist did, og lige igjennem Gaarden Morch for at komme til Hasler. Her maatte ieg modstaae den Fristelse, at sige den elskværdige Frøken v. Krogh^{k28} og hendes Broder Nei, da de kom løbende ud og bad os saa venligt komme ind og faa en Kop Thee, som de just vare i Begrep med at drikke. Men det var seent; de ventede os paa Hasler, og vi tænkte os saa vist hiem. Altsaa maatte ieg, som ieg saa ofte maa – byde mit Hierte:

«Stille!»

[#] Veien fra Morch til Hasler, kunne, som Vei betragtet, vist ikke roses – foruden svære Bakker op og ned, store Skraa Stene som man ei kunne ungaae, og andre Anstød, var den mange Stæder saa smal, at vi med Møie fik Vognen slæbt frem; men hvad vi paa denne Maade savnede af Beqvæmheder som en jævn Vei medfører, det blev os rigeligen erstattet ved mange nydelige Afvæxlinger for Øiet, og ved næsten stædse at kjøre i behagelig Skygge.

Ieg havde hørt Hasler udraabt som meget triste og stygt. Det første kan for saa vidt være grundet, da det ligger lige inde i Skoven, omgivet af Field. Men stygt bliver det aldrig efter mit Begreb. Bygning, Meubler, Have, alt er efter den gamle Verden – men vi seer saa ofte det Nye og Glimrende. Mig i det mindste gjør det godt, at hvile mit Øie imellem paa det mindre blændende, og Udtrykket: gammeldags Ærlighed – forekommer mig altid for helligt til at spøge med. Disse gode Gamle tilligemed deres Børn og et par Børnebørn stode alle i Gangen og modtog os med et saa hiertemeent: Velkommen! – Caffebordet stod dækket; skjønt Kl: vist var 6 smagte den godt enda. Siden var vi ude omkring. I Haven er mange store prægtige Træer, og et vakkert Lysthus. Store, skyggefulde Træer gjør ieg særdeles meget af, hvor ieg finder dem. Her lød Luren som ieg hørte oppe i Fieldene, saa skjønt som ieg ei før har hørt den – Det kom mig for, som ieg var til Sæters – Den gamle Gamborg, nær sine 80 Aar, er temmelig frisk og rørig. Kun Hørelsen mangler ham reent. Han er en Nar efter Kortspil; og man kan ei fornøie ham mere, end ved at skaffe ham et Slag Kort. Skydsen var kommet før vi; men de bad os saa inderlig blive til vi havde spiist i det mindste. Altsaa til Maden blev færdig, skulle vi have os en Treset med gamle Gamborg. Men nu kom Sønnen Michael^{k29} hiem, og paa nye begyndte de alle med Bønner, at vi ville blive der Natten over. Intet kan være leiere, end at blive saa bedet, naar man saa nødig kan sige Ja. Rigtig standhaftig er ieg nok ikke af Naturen, især, naar ieg kan glæde en, end sige saa mange som her. Resultatet blev: at ieg næsten grædefærdig lovede at blive. Endnu en Nat ma~~at~~ [#] maatte ieg altsaa tilbringe fra mit kiære Hiem. Med inderlig Glæde og Tak til Gud aabnede ieg mine Øine. I Dag skulle ieg see mine Børn og mit gode Hiem igien – og i Dag var det min Fødselsdag

Fredagen den 27de Julj: Min Korens Lykynskning var den første Hilsen ieg

modtog. Hastig var ieg oppe og paaklædt. Sara ligesaa – hvor giærne havde ieg strax sadt mig paa Vognen og rullet aftstæd – men her maatte først drikkes Caffé og spises Frokost; og da ingen af os kunne spise saa tidlig, maatte vi tage Mad med, enten vi peb eller sang. Sara fik endog en lille Pærlehøne forærende. Som ærlige Sydskendebørn delede Jacob og hun Byrderne mellem sig med at føre denne Kylling, Blomsterne fra Morch og Maden. Endog Gedeoste fik vi med os, som ieg strax i mine Tanker bestæmte til Mor Lassen, da ieg vidste, hun saa giærne spiiiste dem, og derude ingen kunne faae –

«Gud skee Lov! sagde ieg, da vi nu virkelig var paa Hiemveien – naar ieg nu stiger af, er det i Lundberg Gaarden.» Da vil ieg ogsaa først gratulere Dem, sagde Hertel – for ieg husker nok, det er den 27 Julj i Dag. – Jo nærmere ieg kom Lundberg, jo underligere blev ieg, ret som ieg ikke skulle været hiemme, eller hørt derfra en lang, lang Tiid – «Mon ikke Børnene møder os? de veed nu, vi kommer, da Skriveren er – i Forveien – saa plagede ieg den arme gode Hertel alt i et – Men vi kom nu til den første og anden Gaard, hvor ieg saa vist ventede at møde dem – og der var ingen. Først inde paa vore egne Eiendele saae vi dem en efter en anden komme springende. Vi holdt til de<...> alle vare komne opi Vognen. Mit første Spørgsmaal var om Caroline – hun var brav – mit andet: om der havde været Bud fra Edsberg? og før de kunne svare, saae ieg Arne Urtegaardsmand, og torde næppe gientage Spørgsmaalet. Da ieg reiste herop, sagde han, var det nok meget slæt med Mor Lassen – Ieg spurgte ei videre – ieg havde nok – og meer end nok fik ieg ved en Mængde Breve, næsten alle kun handlende om hendes Død – Just denne Dag skulle hun begraves. Det faldt skrækkeligt paa mit Hierte, som var saa aabent for Glæden. Mine Børns Kiærtægn bedrøvede mig kun mere – *hendes* Børn saae ieg i disse – saae dem grædende, moderløse. Men disse Tanker vare velgiørende: de de gav mig Taare – Fred med Dit Støv, Du Velsignede! Du eviguforglæmmelige Veninde!!! –

[#] Og hvad kan ieg sige efter alt dette?

Naar I har en Stund tilovers, mine elskte Venner og Veninder, som I ei vide bædre at anvænde, saa giennemløber disse Blade. Tænk under hele Læsningen, at de ere blevne til efter Eders egen Begiæring. Saa godt ieg har kunnet, har ieg opfyldt Eders Ynsker – Bliver Eders Forventning skuffet, er det ei min Villies

eller mit Hiertes Skyld. Flere Forsikringer og Undskyldninger ville være
fornærmende for Eder saa vel som for Eders Christiane –

Noter:

[n1.](#) en] *rettet fra: et ved overskriving*

[n2.](#) Anlæg] *rettet fra: N ved overskriving*

[n3.](#) <d>et] *rettet fra: <...> ved overskriving*

[k1.](#) Hertels] Peter Andreas Hertel (1769–?)

[k2.](#) vi] Christiane Koren (1764–1815) og Johan Koren (1758–1825)

[k3.](#) Sara] Sara Jessine Diderichsen Koren (1789–1808)

[k4.](#) Sollners] Jacob Solner (1751–1727) og Rachel Solner f. Bøling (1774–?)

[k5.](#) I: Bull] Jacob Bull (1784–1850)

[k6.](#) M: Lie] Marte Margrete Lie (1761–?)

[k7.](#) Maren] Maren Kirstine Bierregaard (1776–1810)

[k8.](#) Kræftings] Ole Severin Krefting (1768–1834) og Maren Mathea Holler
(1776–?)

[k9.](#) Frue Holler] Cicilia Catrine Holler (1742–?)

[k10.](#) Høfkes] Johan Friderich Høffke (1745–1812)

[k11.](#) Jomfrue Truelsen] Henriette Kirstine Truelsen (1770–?)

[k12.](#) Michelsen] Michel Jørgen Michelsen (1768–?) og Maria Kristine Krefting
(1770–?)

[k13.](#) Caroline] Carolina Maria Michelsen (1797–?)

[k14.](#) Lærches] Abraham Lerche (1748–?) og Magrete Elisabet Krom (1746–?)

[k15.](#) Bigum] Søren Bigum (1740–1800) og Ingeborg Catrine Bigum f. Klouman
(1753–1813)

[k16.](#) Fredriche] Sofie Frideriche Lerche (1779–?)

[k17.](#) 3 (...) Pigebørn] Ovidia Maria Bigum(1785–?), Olava Sophia Bigum
(1786–?) og Ingeborg Laurentia Bigum (1788–?)

[k18.](#) Kloman] Hans Henrich Gerhard Klouman (1764–1838)

[k19](#). Syster] Maren Bigum (1736–1828)

[k20](#). Randulff] Johan Hersleb Randulff (1773–?)

[k21](#). General v. Kroghs] Casper Herman von Krogh (1725–?) og Christiane von Krogh (1732–?)

[k22](#). Boetius] Jens Boetius (1775–1839)

[k23](#). Græfsens] Niels Grefsen (1750–1804) og Live Marie Grefsen f. Solner (1754–1803)

[k24](#). 5 (...) Pigebørn] Marthe Christine Grefsen (1782–?), Anthonette Sverdrup Grefsen (1785–?), Karen Elisen Grefsen (1788–?), Nicoline Grefsen (1790–?) og Oline Christiana Grefsen (1794–?)

[k25](#). Essendrop og Kone] Peter Hersleb Essendrop (1737–?) og Maximiliana Olzen (1734–?)

[k26](#). Auditeur Milche] Johan Jacob Milche (1737–1799)

[k27](#). gamle Gamborgs] Thomas Gamborg (1720–?) og Anne Sophie Gamborg (1729–?)

[k28](#). Frøken v. Krogh] Hedevig Augusta von Krogh (1772–?)

[k29](#). Sønnen Michael] Michael Gamborg (1760–?)

Christiane Korens *Reisedagbok fra turen til Hurdalen 1798* er lastet ned gratis fra bokselskap.no